

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ**

Αθήνα, 23 Οκτωβρίου 2015

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Α.Π. οικ.152950

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ****ΠΡΟΣ:** Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης
και Τροφίμων**ΤΜΗΜΑ Γ΄**Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη
της Ελλάδας 2007 - 2013»

Ταχ. Δ/ση: Λ. Αλεξάνδρας 11

Λ. Αθηνών 58, 10441 Αθήνα

Τ.Κ.: 11473

Πληροφορίες: Α. Κουλίδης

Τηλέφωνο: 210.6417960

Fax: 210.6430637

e-mail: sec.dipa@prv.ypeka.gr

ΑΠΟΦΑΣΗ**ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ,
ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ και
ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ****Θέμα: Έγκριση Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για το
Πρόγραμμα «Αγροτικής Ανάπτυξης» 2014-2020.**

Έχοντας υπόψη:

1. Το ν.4014/2011 (Α΄ 209) για την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, τη ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
2. Το π.δ. 100/2014 «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής» (Α΄ 167).
3. Το π.δ. 70/2015 «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης

και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού» (Α' 114).

4. α) Το π.δ. 73/2015 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 116).
β) Το ν. 4314/2014 (Α' 265).
4. Την υπ' αρ. 105755/14.10.2015 απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (Β' 2222) περί ανάθεσης αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού Αλ. Χαρίτση.
5. Το ισχύον εθνικό και ενωσιακό κανονιστικό και ρυθμιστικό πλαίσιο για το περιβάλλον και ιδίως τις διατάξεις που αφορούν σε μέτρα, όρους, περιορισμούς και υποχρεώσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος, όπως επιτρεπόμενα όρια εκπομπής στερεών, υγρών και αέριων ρύπων και θορύβου, προστασία των δασών, διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, προστασία της βιοποικιλότητας, διαχείριση των υδάτων κ.ά.
6. Την κοινή υπουργική απόφαση (κ.υ.α.) με α.π. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/5.9.06 για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/42/ΕΚ (Β' 1225).
7. Τα Εθνικά και Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια.
8. Το με α.π. 3679/15.7.2014 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007 - 2013» του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με το οποίο υποβλήθηκε η ΣΜΠΕ του θέματος (α.π. ΕΥΠΕ 173849/15.7.2014). Η ως άνω Υπηρεσία αναφέρεται εφεξής ως «Αρχή Σχεδιασμού».
9. Το με α.π. 5262/13.10.2014 έγγραφο της Αρχής Σχεδιασμού, με το οποίο υποβλήθηκαν επιπλέον αντίγραφα της ΣΜΠΕ (α.π. ΕΥΠΕ 175453/13.10.2014).
10. Το με α.π. οικ.175491/13.10.2014 έγγραφο της ΕΥΠΕ, με το οποίο διαβιβάστηκε αντίγραφο της ΣΜΠΕ προς τους εξής φορείς και Υπηρεσίες:
  - τα Περιφερειακά Συμβούλια της χώρας, προκειμένου αφενός να γνωμοδοτήσουν επί της ΣΜΠΕ και αφετέρου να θέσουν στη διάθεση του κοινού τις πληροφορίες και τα στοιχεία του φακέλου της ΣΜΠΕ,
  - την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007 - 2013» του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Αρχή Σχεδιασμού, προκειμένου να δημοσιοποιήσει τον φάκελο της ΣΜΠΕ προς το κοινό και να δώσει σε αυτό τη δυνατότητα διατύπωσης απόψεων,

- τις Διευθύνσεις Χωροταξίας, Ελέγχου Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και Θορύβου και Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, τις Γενικές Διευθύνσεις Ενέργειας, Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος καθώς και τον Ειδικό Γραμματέα Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής,
  - την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας,
  - τη Γενική Γραμματέα του Υπουργείου Οικονομικών
  - τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων,
  - τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων,
  - τη Γενική Γραμματέα Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού,
  - τον Γενικό Γραμματέα Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής & Ναυτιλιακών Επενδύσεων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου,
  - τους Οργανισμούς Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας και Θεσσαλονίκης.
11. Το με α.π. 53705/206/24.2.2015 έγγραφο του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (α.π. ΔΙΠΑ 146504/25.2.2014) με το οποίο διαβιβάσθηκε στη ΔΙΠΑ η με α.π. 2/16.2.2015 απόφασή του (ΑΔΑ: 6ΦΙ57Λ6-ΨΙΡ).
  12. Το με α.π. 131629/4856/10.12.2014 έγγραφο της Επιτροπής Περιβάλλοντος Χωρικού Σχεδιασμού & Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου (α.π. ΔΙΠΑ 177123/11.12.2014), με το οποίο διαβιβάζεται στη ΔΙΠΑ η με α.π. 8/123/26.11.2014 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Ηπείρου (ΑΔΑ: 6Ο4Κ7Λ9-3Θ7).
  13. Το με α.π. 164792/27.10.2014 έγγραφο της Διεύθυνσης Ελέγχου Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης και Θορύβου του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (α.π. ΔΙΠΑ 176219/17.11.2014).
  14. Το με α.π. 5892/10.11.2014 έγγραφο της Αρχής Σχεδιασμού, με το οποίο υποβλήθηκαν στη ΔΙΠΑ τα αποδεικτικά δημοσίευσης της ΣΜΠΕ (α.π. ΔΙΠΑ 176321/19.11.2014).
  15. Το με α.π. 106817/41462/10.11.2014 έγγραφο του Τμήματος Συλλογικών Οργάνων της Διεύθυνσης Διοίκησης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, με το οποίο διαβιβάζεται στη ΔΙΠΑ η αποστολή της ανακοίνωσης δημοσιοποίησης της ΣΜΠΕ (α.π. ΔΙΠΑ 176564/26.11.2014).

16. Το με α.π. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΑΧ/Φ55/268131/156684/16981/6501/14.11.2014 έγγραφο της Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (α.π. ΔΙΠΑ 176711/1.12.2014).
17. Το με α.π. 8220/336/14/19.12.2014 έγγραφο της Διεύθυνσης Λιμενικών και Κτιριακών Υποδομών του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου (α.π. ΔΙΠΑ 177714/31.12.2014).
18. Το με α.π. ΔΕΠΕΑ/Φ.1/170625/15.1.2015 έγγραφο της Διεύθυνσης Ενεργειακών Πολιτικών & Ενεργειακής Αποδοτικότητας της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας (α.π. ΔΙΠΑ 145472/21.1.2015).
19. Το με α.π. 158100/17.12.2014 έγγραφο του Τμήματος Περιβάλλοντος της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Κρήτης (α.π. ΔΙΠΑ 145653/26.1.2015).
20. Το με α.π. 28/15.1.2014 έγγραφο του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (α.π. ΔΙΠΑ 145501/21.1.2015), με το οποίο διαβιβάσθηκε στη ΔΙΠΑ η με α.π. 311/14/17.12.2014 απόφασή του (ΑΔΑ: ΩΤΤΛ7ΛΨ-4ΩΨ).
21. Το με α.π. 10098/22.1.2015 έγγραφο του Τμήματος Συλλογικών Οργάνων της Διεύθυνσης Διοίκησης της Περιφέρειας Κρήτης (α.π. ΔΙΠΑ 145833/30.1.2015), με το οποίο διαβιβάσθηκε στη ΔΙΠΑ η με α.π. 1/2015 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Κρήτης (ΑΔΑ: 7Ι167ΛΚ-039).
22. Το με α.π. οικ.193/26.2.2015 έγγραφο του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Θεσσαλίας (α.π. ΔΙΠΑ 146891/9.3.2015), με το οποίο διαβιβάσθηκε στη ΔΙΠΑ η με α.π. 28/02/19.2.2015 απόφασή του (ΑΔΑ: Ω22Τ7ΛΡ-0ΓΥ).
23. Το με α.π. 115901/10352/24.10.2014 έγγραφο της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (α.π. ΔΙΠΑ 147537/26.3.2015), με το οποίο διαβιβάσθηκε στη ΔΙΠΑ η με α.π. 81/2015 απόφασή της (ΑΔΑ: ΒΖ927ΛΞ-5ΔΖ).
24. Το με α.π. Δ.Δ.ΟΙΚ.1499/16.4.2015 έγγραφο του Τμήματος Συλλογικών Οργάνων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης (α.π. ΔΙΠΑ 148225/22.4.2015), με το οποίο διαβιβάσθηκε στη ΔΙΠΑ η με α.π. 54/2015 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης (ΑΔΑ: ΩΩ5Ι7ΛΒ-ΩΗΨ).
25. Το με α.π. 159943(298)/30.4.2015 έγγραφο της Επιτροπής Ανάπτυξης Καινοτομίας και Αγροτικής Οικονομίας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (α.π. ΔΙΠΑ 148629/8.5.2015), με το οποίο διαβιβάσθηκε στη ΔΙΠΑ η με α.π. 21/23.4.2015 απόφασή της (ΑΔΑ: ΩΥ5Κ7ΛΛ-ΣΦΣ).

α π ο φ α σ ί ζ ο υ μ ε

την έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για το Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη 2014-2020», με τους ακόλουθους όρους, περιορισμούς και κατευθύνσεις, που θα πρέπει να τηρούνται κατά την εξειδίκευση, έγκριση και υλοποίηση του προγράμματος, με μέριμνα της Αρχής Σχεδιασμού.

A. Συνοπτική περιγραφή του προγράμματος

A.I. Περιοχή

Η περιοχή εφαρμογής του προγράμματος, καθώς και η περιοχή μελέτης της ΣΜΠΕ, είναι η ελληνική επικράτεια.

A.II. Στοχοθεσία

Το Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ), αποσκοπεί στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη και βιώσιμη ανταγωνιστικότητα του αγροτικού χώρου.

Οι στρατηγικοί στόχοι του ΠΑΑ, είναι οι εξής:

- Μετάβαση σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγρο-διατροφικό σύστημα.
- Αύξηση της «προστιθέμενης» αξίας των αγροτικών περιοχών.

A.III. Διάρθρωση

Το ΠΑΑ, όπως περιγράφεται στη ΣΜΠΕ, διαρθρώνεται στις ακόλουθες Προτεραιότητες:

- Προτεραιότητα 1: Προώθηση της μεταφοράς της γνώσης και της καινοτομίας στη γεωργία, δασοπονία και στις αγροτικές περιοχές.
- Προτεραιότητα 2: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας όλων των τύπων γεωργίας και ενίσχυση της βιωσιμότητας των εκμεταλλεύσεων.
- Προτεραιότητα 3: Προώθηση της οργάνωσης της αλυσίδας τροφίμων και της διαχείρισης κινδύνων στη γεωργία.
- Προτεραιότητα 4: Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων που εξαρτώνται από τη γεωργία και τη δασοκομία.
- Προτεραιότητα 5: Προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων και στήριξη της μεταστροφής προς μία οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος.

Προτεραιότητα 6: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της μείωσης της φτώχειας και της οικονομικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές.

Β. Διαφοροποιήσεις που επιβάλλονται στο σχέδιο από την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης και όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος που πρέπει να συνοδεύουν την έγκριση του προγράμματος

Β.Ι. Διαφοροποιήσεις που επιβάλλονται στο σχέδιο από την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης

Το πλέγμα στόχων, προτεραιοτήτων και στρατηγικών για το περιβάλλον που έχουν υιοθετηθεί σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο έχει ληφθεί επαρκώς υπόψη κατά την προετοιμασία του προγράμματος, όπως και οι στόχοι της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη 2020».

Επιπλέον, η Κοινή Γεωργική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της οποίας κινείται το ΠΑΑ, έχει ενσωματώσει με αναλυτικό τρόπο τη περιβαλλοντική διάσταση.

Ωε εκ τούτων, δεν απαιτούνται διαφοροποιήσεις του προγράμματος προς το σκοπό αυτό.

Β.ΙΙ. Όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος που πρέπει να συνοδεύουν την έγκριση του προγράμματος

Για την πληρέστερη προστασία και την ορθολογικότερη διαχείριση του περιβάλλοντος, η έγκριση και η υλοποίηση του ΠΑΑ θα πρέπει να συνοδεύεται από τους όρους, περιορισμούς και κατευθύνσεις που ακολουθούν.

1. Η μέριμνα για το περιβάλλον θα πρέπει να αποτελεί βασική συνιστώσα στην εξειδίκευση και εφαρμογή του ΠΑΑ ισόρροπα με τις αναπτυξιακές και κοινωνικές επιδιώξεις. Για το σκοπό αυτό, στο πλαίσιο του μηχανισμού διαχείρισης και υλοποίησης του προγράμματος, θα πρέπει να ενσωματωθούν:
  - 1.1. Κριτήρια επιλογής πράξεων/δράσεων, οι οποίες κατά το δυνατό προωθούν την βελτίωση του περιβάλλοντος ή/και διασφαλίζουν την προστασία του.
  - 1.2. Διαδικασίες που θα διασφαλίζουν την αναλογικά ισόρροπη κατανομή των πόρων σε όλες τις μείζονες προτεραιότητες περιβάλλοντος που έχουν ενταχθεί στις Προτεραιότητες του προγράμματος.
  - 1.3. Κριτήρια για την αποφυγή συσσωρευτικών αρνητικών επιπτώσεων σε περιοχές αυξημένης πυκνότητας παρεμβάσεων.

- 1.4. Κατάλληλη ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων του προγράμματος στο επίπεδο των προσκλήσεων καθώς και στο μετά την ένταξη επίπεδο όπου απαιτείται, ώστε οι ενισχυόμενες δράσεις να ενσωματώνουν όλα τα χαρακτηριστικά που είναι απαραίτητα για την περιβαλλοντική τους συμβατότητα.
2. Για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την προστασία των σημαντικών φυσικών οικοτόπων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας, θα πρέπει μέσω του μηχανισμού διαχείρισης και υλοποίησης του ΠΑΑ, είτε με τη θέσπιση ειδικών κριτηρίων, είτε με βάση τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους των αξιολογούμενων προς ένταξη πράξεων, να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
  - 2.1. Η διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής προτάσεων για ένταξη στο ΠΑΑ, που αφορούν σε έργα ή δράσεις εντός περιοχών του δικτύου Natura 2000, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για την προστασία της βιοποικιλότητας και το βαθμό συσχέτισης των αξιολογούμενων προτάσεων με τους στόχους διατήρησης των προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων κάθε περιοχής, ελέγχοντας παράλληλα τη συμβατότητα με τις προβλέψεις των εγκεκριμένων σχεδίων διαχείρισης, όπου υφίστανται.
  - 2.2. Θα πρέπει να συμπεριληφθεί μεταξύ των κριτηρίων αξιολόγησης των προτάσεων και ο βαθμός συσχέτισης των έργων ή δράσεων που θα ενισχυθούν με την Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα (φ.ε.κ. Β' 2383/8.8.2014).
  - 2.3. Οι επενδύσεις για δασοκομικές τεχνολογίες ή επεξεργασία, μετακίνηση και αξιοποίηση δασικών προϊόντων και υποπροϊόντων θα πρέπει να διασφαλίζουν την ευρωστία των δασικών οικοσυστημάτων.
3. Για την προστασία των εδαφών και την αποφυγή απώλειας, ρύπανσης ή υποβάθμισής τους, θα πρέπει μέσω του μηχανισμού διαχείρισης και υλοποίησης του ΠΑΑ, είτε με τη θέσπιση ειδικών κριτηρίων, είτε με βάση τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους των αξιολογούμενων προς ένταξη πράξεων, να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
  - 3.1. Ενθάρρυνση προτάσεων για περιορισμό της διάβρωσης του εδάφους και την αύξηση της οργανικής του ύλης.
  - 3.2. Ελαχιστοποίηση αλλοιώσεων στο εδαφικό ανάγλυφο, ιδίως μέσω μέριμνας για την όσο το δυνατόν μικρότερη επίδραση στη μορφολογία του εδάφους από τις μεθόδους γεωργικής καλλιέργειας και το σχεδιασμό των κτηνοτροφικών μονάδων.
  - 3.3. Εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων για τη μείωση των συγκεντρώσεων αζώτου και φωσφόρου στο έδαφος.

4. Για την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων και την εξοικονόμηση νερού θα πρέπει, μέσω του μηχανισμού διαχείρισης και υλοποίησης του ΠΑΑ, να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
  - 4.1. Ενθάρρυνση προτάσεων που περιλαμβάνουν πρακτικές μείωσης κατανάλωσης νερού από πρωτογενείς υδατικούς πόρους ή/και μείωσης των υγρών αποβλήτων.
  - 4.2. Εφαρμογή των βασικών και συμπληρωματικών μέτρων που καθορίστηκαν στο Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του οικείου κάθε φορά Υδατικού Διαμερίσματος, ιδίως σε ότι αφορά θέματα άρδευσης και περιορισμό της ρύπανσης από λιπάσματα και φυτοπροστατευτικές ουσίες.
  - 4.3. Έμφαση σε πρωτοβουλίες που ενισχύουν την προσαρμογή της γεωργικής παραγωγής στην κλιματική αλλαγή.
5. Για την μείωση των αερίων ρύπων και των αερίων του θερμοκηπίου, θα πρέπει μέσω του μηχανισμού διαχείρισης και υλοποίησης του ΠΑΑ, να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
  - 5.1. Ενίσχυση των δασικών οικοσυστημάτων, με αναδασώσεις και επέκταση της δασικής διαχείρισης, καθώς και προστασία τους από πυρκαγιές.
  - 5.2. Στα έργα διαχείρισης αποβλήτων που συνοδεύουν τις δράσεις που περιλαμβάνονται στο ΠΑΑ, θα πρέπει από τα πρώτα στάδια σχεδιασμού και αξιολόγησης να λαμβάνεται μέριμνα για ελαχιστοποίηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
6. Για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, θα πρέπει μέσω του μηχανισμού διαχείρισης και υλοποίησης του ΠΑΑ και με βάση τους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους των αξιολογούμενων προς ένταξη πράξεων, να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
  - 6.1. Να διασφαλίζεται εκ των προτέρων ότι τα έργα του προγράμματος δεν θα ενέχουν κινδύνους για την υποβάθμιση θέσεων και ευρημάτων πολιτιστικού, ιστορικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.
  - 6.2. Ο σχεδιασμός των έργων θα πρέπει να επιδιώκει την ενσωμάτωση τρόπων προβολής και ανάδειξης των ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής τους.
7. Η εφαρμογή των προτάσεων αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που διατυπώνονται στη ΣΜΠΕ καθίσταται υποχρεωτική, εφόσον δεν έρχεται σε αντίθεση με τα παραπάνω.

Γ. Σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του προγράμματος

1. Η παρακολούθηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του ΠΑΑ πραγματοποιείται με ευθύνη της Αρχής Σχεδιασμού και με τη συνεργασία και υποστήριξη κάθε φορέα ή Υπηρεσίας με αρμοδιότητα παρακολούθησης περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων, προκειμένου μεταξύ άλλων, να εντοπισθούν εγκαίρως απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να ληφθούν τα κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα.

2. Η περιβαλλοντική παρακολούθηση θα πρέπει να βασίζεται σε δείκτες, οι μεταβολές των οποίων απεικονίζουν αντιπροσωπευτικά μεταβολές σε έναν ή περισσότερους κάθε φορά τομείς του περιβάλλοντος.

Οι δείκτες περιβαλλοντικής παρακολούθησης του ΠΑΑ επιλέγονται κατά προτεραιότητα από αυτούς που προτείνονται στη ΣΜΠΕ.

Εφόσον εξαντληθούν οι δυνατότητες άντλησης κατάλληλων δεικτών από τα παραπάνω σύνολα, μπορούν να υιοθετούνται, εφόσον είναι απαραίτητο, ειδικοί δείκτες για την παρακολούθηση σημαντικών επιπτώσεων ή περιβαλλοντικών παραμέτρων.

3. Η συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων περιβαλλοντικής παρακολούθησης και ο υπολογισμός των τιμών για τους περιβαλλοντικούς δείκτες θα πραγματοποιείται μια φορά ανά τρία έτη και θα καταλήγει σε έκθεση περιβαλλοντικής παρακολούθησης.

Στην έκθεση αυτή θα πραγματοποιείται αξιολόγηση των παρατηρούμενων μεταβολών, καθώς και προτάσεις για τις ενδεχομένως απαιτούμενες διορθωτικές ενέργειες.

4. Η έκθεση περιβαλλοντικής παρακολούθησης θα δημοσιοποιείται με ανάρτησή της στο διαδικτυακό τόπο της Αρχής Σχεδιασμού, δίνοντας παράλληλα τη δυνατότητα στο ενδιαφερόμενο κοινό να εκφράσει ενυπογράφως τις απόψεις του για το περιεχόμενο της έκθεσης.

5. Η εφαρμογή των προτάσεων περιβαλλοντικής παρακολούθησης που διατυπώνονται στη ΣΜΠΕ καθίσταται υποχρεωτική, εφόσον δεν έρχεται σε αντίθεση με τα παραπάνω.

Δ. Χρονικό διάστημα ισχύος της απόφασης

Η παρούσα απόφαση ισχύει για όλη την περίοδο εφαρμογής του προγράμματος.

Σε περίπτωση τροποποίησης του προγράμματος, απαιτείται η τήρηση των διαδικασιών που προβλέπονται στην κ.υ.α. με α. π. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/5.9.2006 (Β' 1225).

Ε. Δημοσιοποίηση και άλλες διατάξεις

Η Αρχή Σχεδιασμού προβαίνει, εντός δέκα ημερών από την παραλαβή της παρούσας, σε δημοσιοποίησή της για την ενημέρωση του κοινού, με δημοσίευση σχετικής ανακοίνωσης σε δύο τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες εθνικής εμβέλειας, καθώς και με δημοσίευση της παρούσας στο διαδικτυακό της τόπο.

Η ΣΜΠΕ αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης.

Στις πράξεις ή αποφάσεις έγκρισης του προγράμματος πρέπει να αναφέρεται ρητά η παρούσα απόφαση.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
Π. ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ**

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
Β. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ**

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
Α. ΧΑΡΙΤΣΗΣ**

Εσωτερική Διανομή

1. ΔΙΠΑ
2. Χρον. Αρχείο
3. Τμήμα Γ'
4. Α. Κουλίδης (3)

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΠΡΑΞΗ